

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2013
6. volební období

293.

USNESENÍ

výboru pro evropské záležitosti
ze 43. schůze konané dne 28. února 2013

ke sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o komplexních vyhodnoceních rizika a bezpečnosti ("zátěžových testech") jaderných elektráren v Evropské unii a činnostech souvisejících /kód dokumentu 14400/12, KOM(2012) 571 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti po vyslechnutí informace předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost Ing. Dany Drábové, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Jana Bauera a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Josef Šenfeld v. r.
ověřovatel výboru

Jan Bauer v. r.
zpravodaj výboru

František Novosad v. r.
místopředseda výboru

SDĚLENÍ

Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o komplexních vyhodnoceních rizika a bezpečnosti („zátěžových testech“) jaderných elektráren v Evropské unii a činnostech souvisejících

KOM(2012) 571 v konečném znění, kód Rady 14400/12

- **Právní základ:**
Dokument informační povahy.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
8. 10. 2012
- **Datum projednání ve VEZ:**
15. 11. 2012 (1. kolo)
- **Procedura:**
Dokument nepodléhá hlasování v Radě.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 26. října 2012, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 23. listopadu 2012 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Dokument není v rozporu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Havárie v jaderné elektrárně ve Fukušimě (Japonsko) v březnu 2011 a následné diskuse nad bezpečností jaderných elektráren v EU podnítily úsilí revidovat bezpečnost jaderných elektráren v Unii.¹ Dle Komise havárie ve Fukušimě prokázala, že jaderné reaktory musejí být chráněny i proti krajně nepravděpodobným haváriím. Evropská rada v březnu 2011 dospěla k závěru, že je třeba prověřit bezpečnost všech jaderných elektráren v EU na základě komplexního a transparentního vyhodnocení rizika a bezpečnosti (tzv. zátěžové testy). Předkládané sdělení představuje závěry hodnotící bezpečnost a rizika jaderných elektráren v EU a doporučení Komise.
- **Obsah a dopad:**
Skupina evropských dozorných orgánů pro jadernou bezpečnost (ENSREG) spolu s Komisí vypracovaly rozsah a podmínky zátěžových testů. Těch se zúčastnilo všech 14 členských států provozujících jaderné elektrárny a Litva, kde probíhá vyřazování jaderné elektrárny z provozu. Navíc se k této iniciativě připojily i některé s Uníí sousedící státy (Švýcarsko, Ukrajina, Chorvatsko). Zátěžové testy se soustředily na schopnost zvládat těžké havárie, odolnost vůči extrémním přírodním vlivům a situace, kdy dojde

¹ Dle sdělení je v současné době v EU v provozu 132 jaderných reaktorů na 58 místech.

k výpadkům elektrického proudu. V průběhu roku 2011 připravili provozovatelé jaderných elektráren své zprávy, na něž navázala hodnocení národních regulátorů, kteří vydali tzv. národní zprávy a postoupili je Komisi. Do dubna 2012 týmy mezinárodních expertů hodnotily jednotlivé národní zprávy a podnikly mise na vybraných jaderných elektrárnách. Zvláštní skupina pracující v rámci ENSREG následně vydala závěrečnou zprávu s výsledky testů a doporučeními pro jednotlivé členské státy a provozovatele jaderných elektráren. V rámci Rady byla také založena zvláštní *ad hoc* skupina pro jaderné zabezpečení, která se souběžně zabývala hodnocením jaderného zabezpečení v EU obecně (neposuzovala jednotlivá jaderná zařízení) a ve své zprávě navrhla doporučení pro oblast jaderného zabezpečení i pro členské státy.² Komise rovněž posuzovala institucionální a právní rámec pro jadernou bezpečnost v Evropě.

Dle sdělení EU musí usilovat o vypracování komplexní evropské koncepce bezpečnosti zahrnující revizi specifických právních předpisů Euratomu pro jadernou bezpečnost doplněnou legislativními i nelegislativními nástroji pro odpovědnost v jaderné oblasti, pro havarijní připravenost a odezvu, a pokračování v opatřeních v oblasti jaderného zabezpečení. Sdělení shrnuje výsledky zátěžových testů a závěry z nich vyplývající i doporučení a návrhy na další zlepšení jaderné bezpečnosti.³

Zjištění o bezpečnostních opatřeních ve stávajících jaderných elektrárnách⁴

- Neexistují technické důvody vyžadující uzavření jakékoliv jaderné elektrárny v Evropě.
- Prakticky všechny jaderné elektrárny v Evropě by měly prodělat zdokonalení v oblasti bezpečnosti.
- Existují značné rozdíly v přístupu členských států k posuzování bezpečnostních implikací.

Zjištění týkající se bezpečnostních postupů a rámců

- Posuzování a řízení vnějších rizik postrádá konzistentnost, např. pokyny MAAE⁵ pro odolnost vůči zemětřesením či pro odolnost vůči záplavám stále neprovedly všechny členské státy.
- Rozsah a důkladnost pravděpodobnostního posouzení bezpečnosti se značně odlišují.
- Pokyny pro zvládání závažných havárií je třeba aktualizovat a plně zavést.
- Existují mezery v zajištění komplexní a transparentní identifikace a řízení ústředních bezpečnostních otázek.

Zjištění týkající se právního rámce pro jadernou bezpečnost a jeho provádění

- Přetrvávají rozdíly mezi členskými státy, neexistuje jednotná koncepce úpravy jaderné bezpečnosti ani mechanismy EU pro dohody o technických normách a způsobech provádění bezpečnostních prověrek.
- Ustanovení týkající se nezávislosti národních dozorových orgánů a prostředků k zajištění jejich efektivity jsou jen minimální.
- Směrnice o jaderné bezpečnosti neobsahuje dostatečné požadavky na transparentnost (informování veřejnosti).
- Mechanismy pro monitoring a ověřování na úrovni EU jsou velmi omezené.

² Činnost skupiny skončila v květnu 2012.

³ Všechna zjištění jsou podrobně rozpracována v pracovním dokumentu Komise (SWD(2012) 287 final), který je přílohou sdělení.

⁴ Shrnutí hlavních doporučení tvoří přílohu sdělení.

⁵ Mezinárodní agentura pro atomovou energii.

Doporučení pro bezpečnostní opatření ve stávajících jaderných elektrárnách

- Doporučení ze vzájemného partnerského hodnocení by měla být prováděna jednotně a transparentně.
- Je třeba vyvinout a používat metody a kritéria k posuzování významu různých opatření, k vytyčení priorit a přidělení financování na oblasti, jež přinášejí největší bezpečnostní přínosy.

Doporučení týkající se bezpečnostních postupů a rámců

- Měly by být vypracovány evropské pokyny pro posuzování přírodních nebezpečí a bezpečnostních rezerv.
- U každé jaderné elektrárny by se měla provádět pravidelná bezpečnostní prověrka vždy jednou za deset let.
- Je třeba provést uznaná opatření k ochraně integrity kontejmentu.
- Je třeba přijmout opatření k předcházení haváriím vyplývajícím z přírodních nebezpečí a/nebo opatření zmírňující následky takových havárií.

Klíčová zjištění a doporučení *ad hoc* pracovní skupiny pro jaderné zabezpečení

- Je třeba neprodleně završit ratifikaci novelizované Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů (některé členské státy tak ještě neučinily).
- Pracovní skupina zdůrazňuje přidanou hodnotu pokynů a služeb MAAE, význam pravidelné a těsné spolupráce mezi sousedními zeměmi a nutnost vymezení podmínek a grémií pro další práci EU v oblasti jaderného zabezpečení.

Doporučení pro zlepšení právního rámce pro jadernou bezpečnost

- Je třeba revidovat směrnici o jaderné bezpečnosti.⁶
- Komise hodlá navrhnout závazný právní předpis pro pojištění a ručení v jaderné oblasti.
- Komise hodlá vzít zpět návrh na přepracování nařízení Rady (Euratom) č. 3954/87, kterým se stanoví nejvyšší přípustné úrovně radioaktivní kontaminace a sladit toto nařízení s novým nařízením o postupu projednávání ve výborech. Je třeba zrevidovat nařízení tak, aby poskytovalo pružnější nástroje, jež umožní konkrétní, cílené reakce na jakoukoli jadernou havárii nebo radiační mimořádnou situaci.

Mezi další doporučení obsažená ve sdělení patří zajištění v oblasti jaderné energetiky zkušené a kvalifikované pracovní síly i odpovídající vzdělávání, posilovat mezinárodní spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti (především vztahy se sousedními zeměmi) a celkové zlepšení právního rámce pro jadernou bezpečnost.

Dopad na státní rozpočet a právní řád ČR:

Bez přímého dopadu.

- **Stanovisko vlády ČR:**

Zátěžové testy byly v ČR, navzdory všem omezením, provedeny důkladně a poctivě, se snahou o co největší příspěvek k bezpečnosti. Výsledky obsáhlého hodnocení vybraných aspektů jaderné bezpečnosti v rámci zátěžových testů neprokázaly žádné zásadní nedostatky, které by z hlediska jaderné bezpečnosti vyžadovaly jakákoli okamžitá opatření, případně ukončení provozu českých JE – prověřeny byly expertními týmy jak JE

⁶ Směrnice Rady 2009/71/Euratom ze dne 25. června 2009, kterou se stanoví rámec Společenství pro jadernou bezpečnost jaderných zařízení. Směrnici ještě neimplementovaly všechny členské státy a není doposud vyhodnoceno její fungování, přesto již nyní Komise navrhuje její revizi v několika oblastech.

Dukovany (v rámci zátěžových testů), tak JE Temelín (dodatečná návštěva). Doporučení formulovaná ve zprávách připravených v rámci hodnotícího procesu (peer review report/reports), která by měla být implementována v jaderných elektrárnách Dukovany a Temelín, jsou shodná s opatřeními, která byla uvedena v předané národní zprávě ČR. Komise v předkládaném sdělení uvádí výsledky zátěžových testů v účelově zestručněné a zjednodušené formě a místy tak nevyhnutelně hodnocení provedené ENSREG zkresluje. Podle řady členských států je text sdělení zavádějící a účelový.⁷

ČR nesouhlasí s iniciativou Komise ohledně revize směrnice o jaderné bezpečnosti. Komise navozuje dojem, že stávající směrnice je špatná a nedostačující, přitom termín pro transpozici směrnice byl teprve srpen 2011. ČR proto doporučuje, po určité době uplatňování směrnice, provést analýzu a teprve po té navrhnout případnou změnu.

ČR nesouhlasí s návrhem Komise zavázat členské státy k implementaci většiny doporučení do roku 2015. Není zřejmé z čeho Komise při formulaci tohoto požadavku vychází, nemá ani dostatečný technický vhled a znalosti, ani pravomoci pro to, aby členské státy k implementaci zavazovala. Komise si je toho plně vědoma a snaží se prosazení požadavku obejít přes jeho implicitní uznání představiteli členských států na Evropské radě.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

V Evropském parlamentu je dokument v tzv. přípravné fázi, byl přidělen k projednání výboru pro průmysl, výzkum a energetiku. Harmonogram projednávání v Evropském parlamentu a Radě není stanoven.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

1. **b e r e n a v ě d o m í** předkládané sdělení;
2. **p o d p o r u j e** rámcovou pozici vlády k tomuto sdělení.

Josef Šenfeld v. r.
ověřovatel výboru

Jan Bauer v. r.
zpravodaj výboru

František Novosad v. r.
místopředseda výboru

⁷ Několik členských států v tomto smyslu vyjádřilo své výhrady na jednání pracovní skupiny Rady pro jaderné otázky, které se konalo 10. října 2012.